

ຈົດໝາຍຂ່າວ ສະຖາບັນ ຄົ້ນຄວ້າ ກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ ແຫ່ງຊາດ

ມູນຄ່າການຜະລິດ 114,000 ກີບ/1 ສະບັບ ຊົມເຊີຍ ວັນອະນຸລັກ ສັດນໍ້າ ສັດປ່າ ແລະ ວັນປ່ອຍປາ ແຫ່ງຊາດ (1 ກໍລະກົດ)

ສາລະບານ

ປະມູນການກໍ່ສ້າງ...

ໜ້າ 1 - 2

ວັນປ່ອຍປາ...

ໜ້າ 2 - 3

ການຝຶກອົບຮົມ...

ໜ້າ 3 - 5

ສິ່ງຄວນຮູ້ ອື່ນໆ

ໜ້າ 5 - 12

ຄະນະຮັບຜິດຊອບ

ນິດຖາລາດ ສົມສະນິດ
ໄວຍະພັດ ທັດຕະມະນິວົງ

ບັນນາທິການ

ບັນດິດ ຮາມາງກູຮ
ລຸ່ງ ຄໍາສີວິໄລ
ອະໂນລາດ ຈັນທະວົງສາ
ພູມິ ອິນທະປັນຍາ
ບຸນເນືອງ ດວງບຸບຜາ

ອອກແບບ

ຂັນຄໍາ ອ້ວນອຸດົມ
ໄກສອນ ສີທາຈັກ

ສະຖາບັນ ຄົ້ນຄວ້າ ກະສິກໍາ ແລະ
ປ່າໄມ້ ແຫ່ງຊາດ,

ຕູ້ ບ. ນ. 7170 ວຽງຈັນ

ໂທ: (856 21) 770892

(856 21) 770089

ແຟກ: (856 21) 770892

Email: khamkham@nafri.org.la

020 5426630

www.nafri.org.la

ປະມູນການກໍ່ສ້າງສະໂມສອນ ຂອງ ສຄກປ

ພາບໂດຍ: ໄກສອນ ສີທາຈັກ

ໂດຍ: ໄກສອນ ສີທາຈັກ,
ສູນຂໍ້ມູນຂ່າວສານ

ໃນຕອນເຊົ້າ ຂອງ ວັນທີ 25/06/09 ທີ່ຜ່ານມານີ້ ສະຖາບັນ ຄົ້ນຄວ້າ ກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ ແຫ່ງຊາດ ໄດ້ຈັດພິທີເປີດຊຸມປະມູນ ການກໍ່ສ້າງສະໂມສອນຂຶ້ນ ຢູ່ຫ້ອງປະຊຸມ ຂອງ ສຄກປ ພາຍໃຕ້ການເປັນປະທານ ຂອງ ທ່ານ ຄໍາໄພ ມະນີວົງ, ຮອງຫົວໜ້າ ສຄກປ ພ້ອມດ້ວຍແຂກທີ່ຖືກເຊີນ ຈາກກົມ ກອງ ອ້ອມຂ້າງ ກະຊວງ ກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້, ກະຊວງ ການເງິນ (ກົມສັບສິນ ຂອງ ລັດ ແລະ ກົມງົບປະມານ), ຕາງໜ້າ ຈາກ ກະຊວງ ແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ, ກະຊວງ ຄົມມະນາຄົມ ແລະ ຫ້ອງການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ຕິດຕາມການຈັດຊື້ ກະຊວງ ການເງິນ ແລະ ຕາງໜ້າບໍລິສັດກໍ່ສ້າງ ທີ່ໄດ້ສົ່ງຊອງ ເຂົ້າໃນການປະມູນ.

ການປະມູນຄັ້ງນີ້ ໄດ້ດໍາເນີນໄປແບບເປີດກວ້າງ, ໂດຍໄດ້ເຊື່ອເຊີນ ບໍລິສັດ ທີ່ມີຄຸນ ຈຸດທິ ແລະ ຄວາມສາມາດພຽງພໍ (ມີປະຕັງຊັ້ນ 1 ໃນປີ 2009) ທີ່ມີຄວາມສົນໃຈເຂົ້າແຂ່ງຂັນ ຈໍານວນທັງໝົດ 4 ບໍລິສັດ ຄື: 1) ບໍລິສັດຄໍາໄພຊະນະກໍ່ສ້າງ, 2) ບໍລິສັດວິລະກໍ່ສ້າງ 3) ບໍລິສັດ PT Group ແລະ 4) ບໍລິສັດສົມປະເສີດກໍ່ສ້າງ.

ສະໜັບສະໜູນ ໂດຍ: ໂຄງການ ຄົ້ນຄວ້າ ເຂດພູດອຍ ແລະ ພັດທະນາຄວາມສາມາດ

ຜ່ານການປະເມີນ ຄົ້ນຄວ້າຜົນ
ດ້ານເຕັກນິກ ແລະ ຄຸນນະພາບ ຂອງ
ທັງ 4 ບໍລິສັດແລ້ວ ເຫັນວ່າ ບໍລິສັດ
ວິລະກໍ່ສ້າງ ໄດ້ສະເໜີມູນຄ່າ ການກໍ່
ສ້າງຕໍ່າສຸດ. ດັ່ງນັ້ນ ຄະນະກຳມະການ
ເຫັນດີ ເປັນເອກະພາບກັນ ໃຫ້ບໍລິສັດ
ວິລະກໍ່ສ້າງ ເປັນຜູ້ຊະນະ ການປະມູນ
ໃນຄັ້ງນີ້.

ວັນປ່ອຍປາ ແລະ ອະນຸລັກ ສັດນ້ຳ ສັດປ່າ ແຫ່ງຊາດ (13 ກໍລະກົດ)

ໂດຍ: ສິມມະໂນ ພູນສະຫວັດ, ສູນຄົ້ນຄວ້າການປະມົງ

ເນື່ອງໃນໂອກາດວັນປ່ອຍປາ ແລະ ວັນອະນຸລັກ
ສັດນ້ຳ - ສັດປ່າ (13 ກໍລະກົດ), ສູນຄົ້ນຄວ້າການປະມົງ
ເຊິ່ງຂຶ້ນກັບ ສະຖາບັນ ຄົ້ນຄວ້າ ກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ແຫ່ງຊາດ
ໂດຍໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນ ຈາກໂຄງການຄຸ້ມຄອງການ
ປະມົງ (FMG) ເຊິ່ງເປັນໂຄງການຊ່ວຍເຫຼືອລ້າ ດ້ານການປະ
ມົງ ຈາກແຜນງານປະມົງ ປະຈຳຄະນະກຳມະ
ທິການ ແມ່ນ້ຳ ຂອງ ສາກົນ (MRC Fisheries
Programme) ໄດ້ປະກອບ ສ່ວນໃນການກະກຽມ
ຜະລິດ ແລະ ສະໜອງ ລູກປາພື້ນເມືອງທັງໝົດ
100,000 ກວ່າໂຕ ເພື່ອນຳໄປປ່ອຍໃນອ່າງເກັບນ້ຳ
4 ແຫ່ງ ທີ່ເປັນອ່າງເປົ້າໝາຍ ຂອງໂຄງການ ຄື:
ຢູ່ເມືອງນາຊາຍທອງ ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ (ອ່າງ
ນ້ຳທຸມ ແລະ ອ່າງນ້ຳຊ່ວງ) ແລະ ຢູ່ເມືອງປາກຊັນ
ແຂວງ ບໍລິຄຳໄຊ (ອ່າງຫ້ວຍສຽດ ແລະ ອ່າງປາກ
ປຶງ). ລູກປາທີ່ນຳມາປ່ອຍ ໃນຄັ້ງນີ້ ແມ່ນຊະນິດ
ປາພື້ນເມືອງ (ປາປາກ ຫຼື ມີຊື່ວິທະຍາສາດ ວ່າ
Barbodes gonionotus) ເຊິ່ງເປັນໂຄງການຮ່ວມ
ກັບຫ້ອງການ ກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ເມືອງ ແລະ
ຄະນະກຳມະການຄຸ້ມຄອງການປະມົງ ຂອງແຕ່
ລະອ່າງ ໄດ້ຮ່ວມກັນກະກຽມຜະລິດມາແຕ່ ເດືອນ

ພຶດສະພາ ໂດຍນຳໃຊ້ອ່າງຟັກໄຂ່ປາ ແບບເຄື່ອນທີ່ (Mobile
hatchery) ເພື່ອປະສົມພັນທຽມ ແລະ ຟັກໄຂ່ປາ ຫຼັງຈາກນັ້ນ
ກໍ່ໄດ້ນຳເອົາລູກປາທີ່ຟັກແຕກໃໝ່ (ປາແປ້ງ) ໄປອະນຸບານໃນ
ໜອງເປັນເວລາປະມານ ສອງເດືອນ ກ່ອນທີ່ຈະນຳໄປປ່ອຍ
ຢູ່ແຕ່ລະອ່າງ. ໃນໂອກາດດຽວກັນນີ້, ທາງໂຄງການ FMG
ກໍ່ຍັງໄດ້ສະໜອງພໍ່ແມ່ພັນປາ ຈຳນວນທັງໝົດ 50 ກິໂລ ໃຫ້ແກ່
ຄະນະກຳມະການ ຄຸ້ມຄອງການປະມົງ ຂອງແຕ່ລະອ່າງ ເພື່ອ

ສືບຕໍ່ລ້ຽງ ແລະ ຂະຫຍາຍພັນ ໃນປີຕໍ່ໄປ. ກິດຈະກຳ ດັ່ງກ່າວ ແມ່ນໄດ້ເຮັດເປັນລະບົບຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ ເລີ່ມແຕ່ປີ 2005 ເປັນຕົ້ນມາ ໂດຍມີພະນັກງານ ວິຊາການ ຈາກສູນຄົ້ນຄວ້າການປະມົງ ເປັນຜູ້ຊ່ວຍເຫຼືອ ທາງດ້ານເຕັກນິກ ວິຊາການ ໂດຍ ໄດ້ສົມທົບກັບ ພະນັກງານ ວິຊາການ ຂັ້ນແຂວງ, ເມືອງ ແລະ ສະຖານີຜະລິດແນວພັນປາຂອງລັດ (ສະຖານີ ນໍ້າທຸມແລະ ສະຖານີທ່າກີກຄູນ), ນອກນັ້ນ, ທາງໂຄງການ FMG ກໍຍັງໄດ້ຊ່ວຍເຫຼືອ ໃນການສະໜອງເຄື່ອງອຸປະກອນ (Mobile Hatchery) ແລະ ແນວພັນປາ ອີກຈຳນວນນຶ່ງ.

ເປີດຊຸດຝຶກອົບຮົມ ສະເໜີຜົນສຳເລັດ ຂອງ ການຄົ້ນຄວ້າທົດລອງ ປູກສາລີ ໃນເຂດ ທົ່ງຫຍ້າ ເມືອງແປກ, ແຂວງຊຽງຂວາງ

ການຢ້ຽມຢາມ ແປງທົດລອງສາລີ ທີ່ ບ້ານມີ້, ເມືອງແປກ, ແຂວງຊຽງຂວາງ

ໂດຍ: ຄອນປານີ ດຸ່ນຜາດີ, ສູນຄົ້ນຄວ້າ ການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້,

ເພື່ອຕອບສະໜອງ ແຜນຍຸດທະສາດ ຂອງ ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າ ກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ແຫ່ງຊາດ ແລະ ແຜນຍຸດທະສາດ ຂອງ ແຂວງຊຽງຂວາງ ໃນການຊຸກຍູ້ ແລະ ສົ່ງເສີມໃຫ້ຊາວກະສິກອນ ປູກສາລີ ເພື່ອເປັນສິນຄ້າ.

ໃນວັນທີ 21-22/7/2009 ທີ່ຜ່ານມານີ້ ຊຸດຝຶກອົບຮົມພະນັກງານ ວິຊາການ ຮ່ວມກັບຊາວ ກະສິກອນ ໄດ້ເປີດຂຶ້ນທີ່ຫ້ອງປະຊຸມ ພະແນກ ກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ແຂວງຊຽງຂວາງ ເປັນປະທານ ໂດຍ ທ່ານ ສົມບູນຮອນລິດທິເດດ, ຮອງພະແນກ ກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້, ມີຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມທັງໝົດ 27 ຄົນ. ໃນນັ້ນ ມີຊາວກະສິກອນ ມາຈາກ ບ້ານອ້ອມຂ້າງ ສະຖານທີ່ເຮັດການທົດລອງ ຄື: ບ້ານພູທຸ້ມ 5 ຄົນ, ບ້ານມີ້ 5 ຄົນ, ບ້ານພັນ 5 ຄົນ, ພະນັກງານ ວິຊາການ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ຈຳນວນ 12 ຄົນ ມາຈາກ ພະແນກ ກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ແຂວງຊຽງຂວາງ ແລະ ຫ້ອງການ ກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ເມືອງແປກ.

ຈຸດປະສົງ ຂອງ ການຝຶກອົບຮົມ ແມ່ນເພື່ອ:

- ນຳສະເໜີ ຜົນສຳເລັດ ຂອງ ການຄົ້ນຄວ້າທົດລອງ ອັດຕາຜຸ່ນ ຕໍ່ການປູກສາລີ ໃນເຂດບ້ານມີ້, ເມືອງແປກ, ແຂວງຊຽງຂວາງ, ເຊິ່ງໄດ້ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ມາແຕ່ລະດູຝົນ ປີ 2006 ເຖິງປີ 2008.
- ລະດົມແນວຄວາມຄິດ ສ້າງຈິດສຳນຶກ ໃນການປັບປຸງດິນເພື່ອການນຳໃຊ້ປະໂຫຍດອັນຍາວນານ ແນໃສ່ກະຕຸກຊຸກຍູ້ໃຫ້ຊາວກະສິກອນ ປູກສາລີ ເປັນສິນຄ້າ ໃຫ້ຫຼາຍຂຶ້ນ.

ການຝຶກອົບຮົມ ດຳເນີນໄປດ້ວຍບັນຍາກາດ ເປັນກັນ ເອງ ພາຍຫຼັງສິ້ນສຸດການນຳສະເໜີຜົນສຳເລັດ ຂອງການຄົ້ນ ຄວ້າທົດລອງແລ້ວ ທ່ານ ສາດສະດາຈານ ດຣ. ຫັດສະນີ ອັດ ຕານັນດານາ ທີ່ມາຈາກ ມະຫາວິທະຍາໄລ ກະເສດສາດບາງ ເຂນ ປະເທດໄທ ໄດ້ບັນຍາຍກ່ຽວກັບ ບົດບາດ ແລະຄວາມ ສຳຄັນ ຂອງ ດິນ, ການປັບປຸງບຳລຸງດິນ, ຄຸນປະໂຫຍດ ຂອງ ຝຸ່ນເຄມີ ແລະ ຝຸ່ນຄອກ ໃນການປັບປຸງດິນ, ການກວດສອບ ທາດອາຫານ ຂອງ ພືດໃນດິນ ດ້ວຍເຄື່ອງກວດສອບດິນ (Soil test kits). ພ້ອມດຽວກັນ ທ່ານໄດ້ມອບເຄື່ອງກວດ ສອບດິນ ໃຫ້ພະແນກກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ແຂວງຊຽງຂວາງ ນຶ່ງຊຸດ ເພື່ອນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນວຽກງານ. ຫຼັງຈາກນັ້ນ ທີມງານໄດ້ ນຳພານັກສຳມະນາກອນ ລົງຢ້ຽມຢາມແປງທົດລອງ ແລະ ອະທິບາຍລາຍລະອຽດ ໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ໃຫ້ຊາວກະສິ

ກອນຮູ້ ແລະ ເຂົ້າໃຈ, ຊື່ໃຫ້ເຫັນຄວາມແຕກຕ່າງ ຂອງ ສາລີ ທີ່ບໍ່ໃສ່ຝຸ່ນ ແລະ ໃສ່ຝຸ່ນ ໃນປະລິມານທີ່ຕ່າງກັນ ເຮັດໃຫ້ເຂົາ ເຈົ້າ ເຂົ້າໃຈດີ ເຖິງຄວາມຂາດແຄນທາດອາຫານ ຂອງ ພືດ ໃນເຂດດັ່ງກ່າວ.

ການຝຶກອົບຮົມໃນເທື່ອນີ້ ແມ່ນໄດ້ເຮັດໃຫ້ພະນັກງານ ວິຊາການ ແລະ ຊາວກະສິກອນ ຮັບຮູ້, ເຂົ້າໃຈ ກ່ຽວກັບບົດ ບາດ ແລະ ຄວາມສຳຄັນ ຂອງດິນ, ບົດບາດ ແລະ ໜ້າທີ່ຂອງຝຸ່ນເຄມີ ແລະ ຝຸ່ນຄອກ ໃນການປັບປຸງບຳລຸງດິນ, ເພີ່ມ ແນວຄວາມຄິດ ແລະ ຈິດສຳນຶກ ໃຫ້ຊາວກະສິກອນ ໃນການປັບປຸງບຳລຸງດິນ ສູງຂຶ້ນກວ່າເກົ່າ, ຮູ້ ແລະ ເຂົ້າໃຈເຖິງວິທີການແກ້ໄຂດິນ ສະ ເພາະພື້ນທີ່ເພື່ອປູກສາລີ ເປັນຢ່າງດີ, ເຮັດໃຫ້ຊາວກະສິກອນ ຫຼາຍຄົນ ສົນໃຈຈະນຳໄປທົດສອບ ແລະ ຈັດ ຕັ້ງປະຕິບັດ ໃນພື້ນທີ່ຂອງຕົນ.

ການຈັດຕັ້ງ ຜັນຂະຫຍາຍ ມະຕິກອງປະຊຸມຄົບຄະນະ ບໍລິຫານງານຊາວໜຸ່ມ ແຂວງຫຼວງພະ ຄັງທີ 4 ສະໄໝ ທີ IV

ໂດຍ: ສີຈັນ ຈັນດິພິດ, ສູນຄົ້ນຄວ້າ ກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ພາກເໜືອ

ໃນຕອນເຊົ້າ ຂອງ ວັນທີ 24 ກໍລະກົດ 2009 ທີ່ຜ່ານ ມາ ໜ່ວຍຊາວໜຸ່ມປະຊາຊົນປະຕິວັດລາວ ຂອງ ສູນຄົ້ນຄວ້າ ກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ພາກເໜືອ ໄດ້ຈັດຕັ້ງຜັນຂະຫຍາຍມະ ຕິກອງປະຊຸມຄົບຄະນະບໍລິຫານງານຊາວໜຸ່ມ ແຂວງຫຼວງພະ ບາງ ຄັ້ງທີ 4 ສະໄໝທີ IV ຂຶ້ນ ພາຍໃຕ້ການເປັນປະທານ ຂອງ ຄະນະໜ່ວຍພັກ ແລະ ເລຂາໜ່ວຍຊາວໜຸ່ມ ສູນຄົ້ນຄວ້າ ກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ພາກເໜືອ, ເຊິ່ງມີສະມາຊິກຊາວໜຸ່ມ ມາຈາກໜ່ວຍງານ ແລະ ສະຖານີ ເຂົ້າຮ່ວມທັງໝົດ 46 ສະ ຫາຍ ຍິງ 19 ສະຫາຍ.

ຈຸດປະສົງໃນການເຜີຍແຜ່ຄັ້ງນີ້ ເພື່ອ:

- ສືບຕໍ່ເຜີຍແຜ່, ເຊື່ອມຊຶມ ແລະ ຈັດຕັ້ງຜັນ ຂະຫຍາຍ ມະຕິກອງປະຊຸມ ຄັ້ງທີ IV ຂອງ ຜູ້ແທນຊາວໜຸ່ມ ທົ່ວແຂວງ ໃຫ້ປະກົດຜົນ ເປັນຈິງ.

- ຫັນມະຕິກອງປະຊຸມ ຄົບຄະນະ ຄັ້ງທີ 4 ສະໄໝທີ IV ໃຫ້ປະກົດຜົນເປັນຈິງ ແລະ ນຳ ຜົນປະໂຫຍດ ມາສູ່ຊາວໜຸ່ມ ໃນທົ່ວແຂວງ ເພື່ອຕ້ອນຮັບກອງປະຊຸມໃຫຍ່ 3 ຂັ້ນ ຂອງ ພັກ, ຂອງ ຄະນະຊາວໜຸ່ມ ໃຫ້ເປັນຂະບວນ ພຶດພື້ນ.

- ກະກຽມແຜນວຽກ, ແຜນຄົນ ແລະ ແຜນ ງົບປະມານ ແລະ ເອກະສານຕ່າງໆ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ກຽມດຳເນີນ ກອງປະຊຸມໃຫຍ່ ຂັ້ນຂອງຕົນ ໃນປີ 2009 ໃຫ້ສຳເລັດ ໃນທົ່ວ ແຂວງ.

ເນື້ອໃນທີ່ນຳມາເຜີຍແຜ່ຄັ້ງນີ້ ປະກອບ ມີ:

- 1) ບົດສະຫຼຸບວຽກງານຊາວໜຸ່ມ-ເຍົາວະຊົນ ປະຈຳປີ 2008-2009 ແລະ ແຜນການ 2009-2010, 2) ແຜນການແຂ່ງຂັນ 2 ສາມັກຄີ, 3 ດີ, 4 ພັດທະນາ ຕາມເນື້ອໃນ 4 ບຸກ ແລະ ເປີດບັນ ແຂ່ງຂັນຕົວຈິງ ຢູ່ໃນກົມ ກອງ ຂອງ ຕົນ, 3) ພາລະບົດບາດ ສິດ ແລະ ໜ້າທີ່ ຂອງ ຄະນະຊາວໜຸ່ມປະຊາຊົນປະຕິວັດລາວ,

4) ກິດລະບຽບກອງທຶນຊ່ວຍເຫຼືອເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນ ຂອງຊາວໜຸ່ມ ແຂວງຫຼວງພະບາງ ແລະ 5) ມະຕິກອງປະຊຸມຄົບຄະນະບໍລິຫານງານ ຄັ້ງທີ 4 ສະໄໝທີ IV ຄັ້ງວັນທີ 21-22 ພຶດສະພາ 2009.

ໃນຕອນທ້າຍ ຂອງກອງປະຊຸມ ຍັງໄດ້ມີການຄັດເລືອກເອົາສະມາຊິກຊາວໜຸ່ມ ທີ່ດີເດັ່ນ ປະຈຳປີ 2009 ເຊິ່ງຜ່ານການຄັດເລືອກ ໄດ້ມີປະເພດ ທີ I ຈຳນວນ 32 ສະຫາຍ, ຍິງ 19 ສະຫາຍ ແລະ ປະເພດທີ II ມີ 9 ສະຫາຍ, ຍິງ 2 ສະຫາຍ. ນອກນີ້ ຍັງໄດ້ຈັດພິທີມອບໃບຍ້ອງຍໍ ຂອງ ຄະນະບໍລິຫານງານສູນກາງຊາວໜຸ່ມ ປະຊາຊົນປະຕິວັດລາວ ສົກປີ 2008 ໃຫ້ໜ່ວຍຊາວໜຸ່ມ ແລະ ສະມາຊິກ ຈຳນວນ 15 ສະຫາຍ.

ຫອຍກິນເຂົ້າ

ໂດຍ: ສຸລິວົງ ກອງມະນີວົງ, ສູນຂໍ້ມູນຂ່າວສານ

ຫອຍກິນເຂົ້າ ມີຊື່ວິທະຍາສາດ ວ່າ: Pomacea sp. ມີລັກສະນະຄືກັບຫອຍໂຂ່ງ ແຕ່ຕົວໃຫຍ່ກວ່າ ເຊິ່ງພົບເຫັນໄດ້ສອງຈຳພວກ ຄື: ພວກທີ່ມີເປືອກສີເຫຼືອງປົນນ້ຳຕານ ແລະ ໜວດສີເຫຼືອງ ແລະ ພວກທີ່ມີເປືອກສີຂຽວເຂັ້ມປົນດຳສີດຳຈາງ ງຸນພາດຕາມຄວາມຍາວ ແລະ ໜວດສີນ້ຳຕານອ່ອນ. ຫອຍກິນເຂົ້າຈະເລີນເຕີບໂຕ ແລະ ຂະຫຍາຍພັນໄດ້ຢ່າງວ່ອງໄວ ລູກຫອຍອາຍຸພຽງ 2 - 3 ເດືອນ ຈະຈັບຄູ່ປະສົມພັນໄດ້ຕະຫຼອດເວລາ ຫຼັງຈາກປະສົມພັນໄດ້ 1 - 2 ວັນ ໂຕແມ່ຈະວາງໄຂ່ ໃນເວລາກາງຄືນ ໂດຍໄປວາງໄຂ່ຕາມບ່ອນແຫ້ງເໝືອນນ້ຳ ເຊັ່ນ: ຕາມກິ່ງໄມ້, ຕົ້ນຫຍ້າແຄມນ້ຳ ແລະ ຕາມຕົ້ນເຂົ້າໃນນາ. ໄຂ່ຫອຍມີສີຂຽວ ເກາະຕິດກັນເປັນກຸ່ມຍາວ 4-5 ຊຸດ ແຕ່ລະກຸ່ມປະກອບໄປດ້ວຍໄຂ່ ເປັນໜ່ວຍ ນ້ອຍໆ ລຽງຕົວກັນເປັນລະບຽບສວຍງາມ ປະມານ 388 - 3,000 ໜ່ວຍ, ໄຂ່ຈະຟັກອອກເປັນໂຕຫອຍ ພາຍໃນ 7 - 12 ວັນ ຫຼັງວາງໄຂ່.

1. ລັກສະນະການທຳລາຍ

ຫອຍກິນເຂົ້າ ກິນພືດໄດ້ເກືອບທຸກຊະນິດ ເຊັ່ນ: ຜັກບັ້ງ, ຜັກ ກະເສດ, ຊາກພືດນ້ຳ ແລະ ຕົ້ນເຂົ້າ ໃນໄລຍະເປັນກ້າ ແລະ ປັກ ດຳໃໝ່ໆ ໄປຈົນເຖິງໄລຍະແຕກກຳ; ຫອຍກິນເຂົ້າມັກກິນຕົ້ນ ເຂົ້າ ໃນໄລຍະທີ່ກ້າມີອາຍຸ ປະມານ 10 ວັນ ຫຼາຍທີ່ສຸດ ໂດຍ ເລີ່ມກັດສ່ວນຕົ້ນ ທີ່ຢູ່ໃຕ້ນ້ຳເໝືອຈາກພື້ນດິນ 3 - 14 ຊຸດ ຈາກນັ້ນ ຈະກິນສ່ວນໃບ ທີ່ລອຍຢູ່ໜ້ານ້ຳ ຈົນໝົດ ໃຊ້ເວລາກິນທັງຕົ້ນ ແລະ ໃບ ປະມານ 1 - 2 ນາທີ.

2. ການປ້ອງກັນ ແລະ ກຳຈັດ

ຫອຍກິນເຂົ້າ ເປັນສັດຕູທີ່ສຳຄັນຫຼາຍ ຂອງຕົ້ນເຂົ້າ ສາມາດຈະເລີນເຕີບໂຕ ແລະ ຂະຫຍາຍພັນໄດ້ຢ່າງວ່ອງໄວ ທົນທານຕໍ່ຄວາມແຫ້ງແລ້ງ ແລະ ຍັງລອຍຕົວໄປຕາມນ້ຳໄຫຼໄດ້ອີກດ້ວຍ ຈຶ່ງມີຄວາມຈຳເປັນຢ່າງຍິ່ງ ທີ່ຈະຕ້ອງໄດ້ປ້ອງກັນ ແລະ ກຳຈັດ ຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ ແລະ ຖ້າຈະໃຫ້ໄດ້ຜົນດີຢ່າງຂຶ້ນ ຄວນທຳລາຍຫຼາຍວິທີ ປະສົມປະສານກັນ ດັ່ງນີ້:

- ກ. ວິທີເກັບມາກິນ: ເປັນວິທີທີ່ໃຊ້ໄດ້ຜົນດີທີ່ສຸດ ປະຢັດ, ປອດໄພ ແລະ ບໍ່ມີຜົນກະທົບ ຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ.
- ຂ. ການເກັບທຳລາຍ: ເມື່ອພົບໂຕຫອຍ ແລະ ໄຂ່ຫອຍ ໃຫ້ເກັບທຳລາຍທັນທີ.

ຄ. ການດັກ ແລະ ກັນ

- ໃຫ້ໃຊ້ສິ່ງກົດຂວາງ ຕາໜ່າງ, ອຸປະກອນຈັບປາ ດັກຈັບ ຫອຍກິນເຂົ້າ ຕາມທາງນ້ຳຜ່ານ.

- ລູກຫອຍທີ່ຟັກໃໝ່ ສາມາດລອຍນ້ຳໄດ້ ຄວນໃຊ້ຕາໜ່າງ ຖົງຂັ້ນ ໃນເວລາສູບນ້ຳເຂົ້ານາ ຫຼື ຂັ້ນບໍລິເວນທາງນ້ຳໄຫຼ.

ງ. ການໃຊ້ໄມ້ຫຼັກປັກ ໃນນາເຂົ້າ

ການລໍ່ໃຫ້ຫອຍມາວາງໄຂ່ ໂດຍໃຊ້ຫຼັກປັກໃນນາເຂົ້າ ຫຼື ທາງ ທີ່ຫອຍຜ່ານ ເມື່ອຫອຍເຂົ້າມາວາງໄຂ່ ຕາມຫຼັກທີ່ປັກໄວ້ ເຮັດໃຫ້ງ່າຍ ຕໍ່ການເກັບໄຂ່ຫອຍໄປທຳລາຍ.

ງ. ການໃຊ້ເຍື່ອລໍ່

ພືດທຸກຊະນິດ ໃຊ້ເປັນເຍື່ອລໍ່ຫອຍກິນເຂົ້າໄດ້ ຫອຍຈະເຂົ້າ ມາກິນ ແລະ ລີ້ຕົວ. ພືດທີ່ຫອຍມັກກິນ ໄດ້ແກ່: ໃບຜັກ, ໃບ ມັນດ້າງ, ໃບມັນຕື້ນ, ໃບໝາກຫຸ່ງ ແລະ ພືດອື່ນໆ ທີ່ມີຢາງ ຂາວ ຄ້າຍຄືນ້ຳນົມ.

ຈ. ການໃຊ້ສານເຄມີ

ກໍລະນີທີ່ຫອຍລະບາດຫຼາຍ ຫຼື ໃນແຫຼ່ງທີ່ບໍ່ສາມາດກຳຈັດ ດ້ວຍວິທີການອື່ນໄດ້ ສານເຄມີ ຍັງມີຄວາມຈຳເປັນ ແຕ່ມີຂໍ້ ຄວນລະວັງເລື້ອງເປືອກຫອຍທີ່ອາດຈະບາດຕົນຜູ້ທີ່ລົງໄປ ປະຕິບັດວຽກງານບໍລິເວນນັ້ນໄດ້.

• ສານຄອບເປີຊັນເຟດ (ຈຸນສີ)

ຊະນິດຜົງສີຟ້າ ທີ່ໃຊ້ປ້ອງກັນ ແລະ ກຳຈັດຫອຍກິນເຂົ້າໄດ້ ເປັນຢ່າງດີ ມີປະສິດທິພາບສູງ ລາຄາຖືກ ແລະ ບໍ່ເປັນອັນຕະ

ລາຍຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ໂດຍໃຊ້ສານນີ້ ໃນອັດຕາ 1 ກິໂລ/ໄລ່ ລະລາຍນ້ຳ ແລ້ວສີດດ້ວຍເຄື່ອງສີດສານເຄມີ ຫຼື ຫົດດ້ວຍ ປົວໃຫ້ທົ່ວໄຮ່ນາທີ່ມີລະດັບນ້ຳສູງ ບໍ່ເກີນ 5 ຊຕມ ສາມາດ ກຳຈັດຫອຍກິນເຂົ້າໄດ້ ພາຍໃນ 24 ຊົ່ວໂມງ.

• ສານເຄມີນິໂຄລຊາໄມ 20% ອີຊີ (ໄບລູໄຊ)

ອັດຕາ 160 ຊີຊີ/ໄລ່ ປະສົມກັບນ້ຳ ແລ້ວສີດໃນນາເຂົ້າທີ່ມີ ລະດັບນ້ຳສູງ ບໍ່ເກີນ 5 ຊຕມ.

• ສານເຄມີເມທອນດີໄຮ

ຊື່ການຄ້າ: ແອງໂກລສະລັກ ເປັນເຍື່ອພິດສຳເລັດຮູບໃຊ້ ຫວ່ານໃນນາເຂົ້າ ອັດຕາ 0.5 ກິໂລ/ໄລ່.

3. ປະໂຫຍດຂອງຫອຍກິນເຂົ້າ

ຊັ້ນຫອຍກິນເຂົ້າ ມີໂປຣຕິນສູງເຖິງ 34 - 53%, ໄຂມັນ 1.66% ໃຊ້ປະກອບອາຫານໄດ້ຫຼາຍຢ່າງ ຫຼື ເຮັດນ້ຳປາຈາກ ຊັ້ນຫອຍກິນເຂົ້າ. ໃຊ້ເຮັດເປັນອາຫານສັດລ້ຽງ ເຊັ່ນ: ເປັດ, ໄກ່, ໝູ ເປັນຕົ້ນ. ເປືອກຫອຍ ສາມາດປັບປຸງຄວາມເປັນກິດ ເປັນດ່າງຂອງດິນໄດ້, ໂຕຫອຍ ພ້ອມທັງເປືອກ ຖ້ານຳໄປຝັງ ບໍລິເວນພູມໄມ້ໃຫ້ໝາກເມື່ອມັນເນົ່າເປື້ອນກໍ່ຈະເປັນບຸ່ຍເຮັດ ໃຫ້ຕົ້ນໄມ້ ຈະເລີນເຕີບໂຕໄວ ແລະ ໃຫ້ຜົນຜະລິດດີ.

ບໍ່ຄວນບໍລິໂພກຊັ້ນຫອຍກິນເຂົ້າ ໃນບໍລິເວນທີ່ຢູ່ໃກ້ກັບໂຮງ ງານອຸດສາຫະກຳ ທີ່ປ່ອຍນ້ຳເສຍ ຫຼື ບໍລິເວນທີ່ມີການໃຊ້ສານ ເຄມີກຳຈັດສັດຕູພືດ.

ຜົນຂອງການຄົ້ນຄວ້າທົດລອງປັບປຸງ ແນວພັນເຂົ້າ ປີ 2008

ໂດຍ: ເພັດມະນີແສງ ຊ້າງໄຊຍະສານ, ສູນຄົ້ນຄວ້າເຂົ້າ ແລະ ພືດເສດຖະກິດ

ເຂົ້າ ເປັນພືດອາຫານຫຼັກ ຂອງ ປະຊາຊົນລາວ, ຄົນລາວ ບໍລິ ໂພກເຂົ້າສານ ປະມານ 171 ກລ/ປີ ແລະ ໃຫ້ພະລັງງານແກ່ ຮ່າງກາຍ ເຖິງ 70% ຂອງພະລັງງານທັງໝົດ ທີ່ໄດ້ຮັບ ໃນ ແຕ່ລະວັນ. ປະຈຸບັນ ຜົນຜະລິດເຂົ້າໃນແຕ່ລະປີ ຢູ່ ສປປ ລາວ ເຫັນວ່າ ມີການປ່ຽນແປງຫຼາຍພໍສົມຄວນ ຍ້ອນວ່າ ການ ປູກເຂົ້າຂອງປະຊາຊົນລາວ ແມ່ນຍັງເອື້ອຍອີງໃສ່ທຳມະຊາດ ເປັນສ່ວນໃຫຍ່ ແລະ ອີກສາຍເຫດນຶ່ງ ກໍ່ຍ້ອນວ່າ ສະພາບແວດລ້ອມຂອງໂລກໃນປະຈຸບັນ ໄດ້ມີການປ່ຽນແປງ ເຊິ່ງໄດ້ສົ່ງ ຜົນກະທົບທາງກົງ ແລະ ທາງອ້ອມຕໍ່ກັບການຜະ ລິດເຂົ້າເຊັ່ນ:

ຖືກຜົນກະທົບຈາກໄພແຫ້ງ ແລ້ງ ແລະ ນໍ້າຖ້ວມ, ພະຍາດ ແລະ ແມງໄມ້ລະບາດ ມີທ່າ ອ່ຽງຮ້າຍແຮງຂຶ້ນ. ດິນນາສ່ວນ ໃຫຍ່ເປັນນາໂຄກແລະນາໂນນ ທີ່ເປັນດິນຊາຍ ຫຼື ຊາຍແກມ ຕຶມ, ຮັກສານໍ້າບໍ່ໄດ້ດີ, ເປີເຊັນ ອິນຊີວັດຖຸ, ທາດອາຫານຫຼັກ N-P-K, ແລະ pH ຕ່ຳ.

ເພື່ອແກ້ໄຂບັນຫາ ດັ່ງ ກ່າວ ສູນຄົ້ນຄວ້າເຂົ້າ ແລະ ພຶດເສດຖະກິດ ໄດ້ສຶກສາຄົ້ນ ຄວ້າ, ຊອກຫາ ແລະ ສ້າງເຂົ້າ ສາຍພັນໃໝ່ ຂຶ້ນມາ ເພື່ອຕອບສະໜອງກັບຄວາມຕ້ອງ ການ ຂອງ ຊາວນາ ແລະ ຊ່ວຍລູດຜ່ອນບັນຫາຕ່າງໆທີ່ກ່າວ ມາຂ້າງເທິງ ເຊິ່ງສາຍພັນເຂົ້າທີ່ສ້າງຂຶ້ນມາໃໝ່ນີ້ ຕ້ອງມີ ຄວາມສາມາດ ໃນການໃຫ້ຜົນຜະລິດສູງ, ຄຸນນະພາບໃນ ການກິນດີ, ສາມາດປັບຕົວເຂົ້າກັບສະພາບເວດລ້ອມ ແລະ ລະບົບນິເວດການປູກເຂົ້າ ຂອງ ສປປ ລາວ ໄດ້ດີ.

ໃນປີ 2008, ສູນຄົ້ນຄວ້າເຂົ້າ ແລະ ພຶດເສດຖະກິດ ໄດ້ສຶກ ສາຄົ້ນຄວ້າ, ສ້າງ ແລະ ຄັດເລືອກສາຍພັນໃໝ່ໄດ້ ດັ່ງນີ້: (1) ປະສົມພັນເພື່ອສ້າງສາຍພັນໃໝ່ ໄດ້ 23 ຄູ່, (2) ປູກລູກ ປະສົມ F1 ໄດ້ 24 ຄູ່, (3) ປູກລູກປະສົມ F2 ໄດ້ 18 ຄູ່, (4) ປູກລູກປະສົມ F2-F6 ໄດ້ 37 ຄູ່, ມີ 1,389 ສາຍພັນ ແລະ ຄັດເລືອກໄດ້ 485 ສາຍພັນ ເພື່ອສືບຕໍ່ປູກຄັດເລືອກຕື່ມ ໃນ ລະດູຝົນ ປີ 2009, (5) ປູກສຶກສາສາຍພັນຄົງຕົວ 9 ຄູ່ ມີ 32 ສາຍພັນ, ທັງໝົດໄດ້ປູກ ເພື່ອສຶກສາຜົນຜະລິດຂັ້ນຕົ້ນ ໃນລະດູຝົນ ປີ 2009; (6) ປູກປຽບທຽບຜົນຜະລິດເຂົ້າໜຽວ

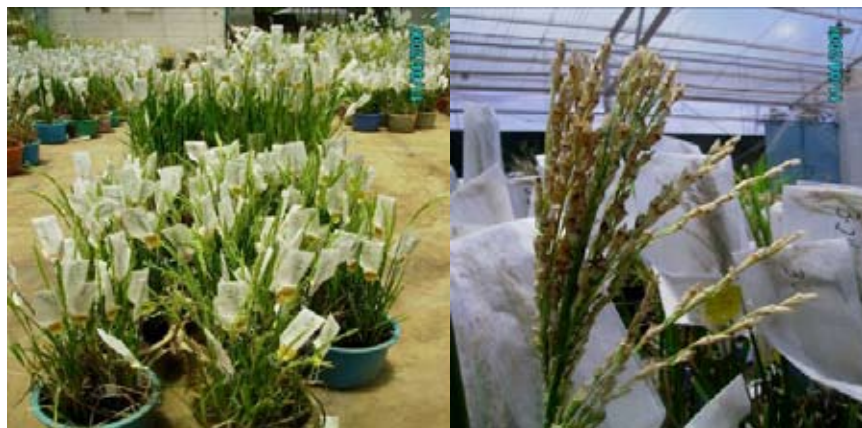

ການຕຽມແມ່ພັນ

ການຕຽມພໍ່ພັນ

ອາຍຸຍາວປານກາງ ແລະ ອາຍຸຍາວ ສາຍພັນ ທ່າດອກຄຳ ຈຳນວນ 11 ສາຍພັນ ລະດູທີ 2, ແລະ ຄັດເລືອກໄດ້ 7 ສາຍ ພັນ ເພື່ອສຶກສາຕໍ່ໃນລະດູຝົນ ປີ 2009 ເປັນລະດູສຸດທ້າຍ ແລ້ວຄັດເລືອກ ເອົາສາຍພັນທີ່ດີທີ່ສຸດ ສົ່ງອອກສູ່ການທົດ ລອງຂັ້ນທ້ອງຖິ່ນ, (7) ປູກປຽບທຽບຜົນຜະລິດເຂົ້າຈ້າວ ອາຍຸ ຍາວ ປານກາງ ແລະ ອາຍຸຍາວ ສາຍພັນທ່າດອກຄຳ ຈຳນວນ 11 ສາຍພັນ ເປັນລະດູ ທີ 2 ແລະ ຄັດເລືອກໄດ້ 6 ສາຍພັນ ເພື່ອປູກສຶກສາຕໍ່ໃນລະດູຝົນ ປີ 2009, ເປັນລະດູສຸດທ້າຍ ແລ້ວຄັດເລືອກເອົາສາຍພັນທີ່ດີທີ່ສຸດສົ່ງອອກສູ່ການທົດ ລອງຂັ້ນທ້ອງຖິ່ນ; (8) ປູກປຽບທຽບຜົນຜະລິດເຂົ້າຈ້າວ ສາຍ ພັນດີເດັ່ນ ອາຍຸສັ້ນ 6 ສາຍພັນ ເປັນລະດູສຸດທ້າຍ ເປັນລະດູ ທີ 2, ທັງໝົດປູກສຶກສາຕື່ມໃນລະດູຝົນ ປີ 2009 ເປັນລະດູ ສຸດທ້າຍ, (9) ປູກປຽບທຽບຜົນຜະລິດເຂົ້າໜຽວອາຍຸກາງ ສາຍພັນ ທ່າດອກຄຳ 16 ສາຍພັນ ເປັນລະດູສຸດທ້າຍ, (10) ປຽບທຽບຜົນຜະລິດເຂົ້າຈ້າວຫອມ 5 ສາຍພັນ, ເປັນລະດູ ທີ 2, ສາຍພັນທັງໝົດສືບຕໍ່ປູກສຶກສາໃນລະດູຝົນປີ 2009 ເປັນລະດູສຸດທ້າຍ; (11) ປູກປຽບທຽບ ຜົນຜະລິດເຂົ້າໜຽວສາຍພັນທ່າດອກຄຳ ອາຍຸຍາວ 16 ສາຍພັນ ເປັນລະດູທຳອິດ ແລະຄັດເລືອກໄດ້ 9 ສາຍພັນ, ທັງໝົດປູກ ໃນລະດູຝົນປີ 2009 ເປັນລະດູທີ 2, (12) ສຶກສາການປັບຕົວເຂົ້າກັບສະພາບແວດ ລ້ອມຂອງເຂົ້ານາສວນ ໃນເງື່ອນໄຂນາດຳ ທີ່ນຳໃຊ້ນໍ້າຊຶມລະປະທານ ແລະ ນາສວນ ທີ່ນຳໃຊ້ແຕ່ນໍ້າຝົນ ລະດູທຳອິດ ແລະ ຄັດ ເລືອກໄດ້ 11 ສາຍພັນ ສືບຕໍ່ປູກສຶກສາ ໃນລະດູຝົນປີ 2009 ເປັນລະດູທີ 2, (12) ຜະລິດເມັດພັນບໍລິສຸດ ຈຳນວນ 21 ສາຍ ພັນ ໄດ້ເມັດພັນທັງໝົດ 242 ກລ.

ລູກປະສົມ F1

ພະຍາດທີ່ມັກເກີດກັບປາດູກ

ໂດຍ: ສະເຫຼີມພອນ ຈັນທະວົງ, ສູນຄົ້ນຄວ້າການປະມົງ

ໃນສະໄໝກ່ອນ ປາດູກມີຫຼາຍຕາມແຫຼ່ງນ້ຳທຳມະຊາດທົ່ວໄປ ການຈັບມາກິນຈຶ່ງບໍ່ຕ້ອງຊື້ຫາ ແຕ່ຕໍ່ມາ ແຫຼ່ງນ້ຳທຳມະຊາດໜ້ອຍລົງ ປະກອບກັບຈຳນວນປະຊາກອນ ເພີ່ມຂຶ້ນ ການຫາປາດູກຈາກແຫຼ່ງນ້ຳທຳມະຊາດ ຈຶ່ງບໍ່ສາມາດຫາໄດ້ຄືແຕ່ກ່ອນ ດັ່ງນັ້ນ ຈຶ່ງຈຳເປັນຕ້ອງລ້ຽງປາ ເພື່ອໃຫ້ພຽງພໍກັບຄວາມຕ້ອງການທີ່ຈະນຳມາບໍລິໂພກ. ປາດູກ ເປັນປາທີ່ໃຫຍ່ໄວ ແລະ ທົນທານຕໍ່ສະພາບນ້ຳໄດ້ດີຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ມີຜູ້ນິຍົມລ້ຽງປາດູກຫຼາຍຂຶ້ນ ມີການພັດທະນາ ວິທີການລ້ຽງ ຈົນເຮັດໃຫ້ເປັນປາທີ່ໄດ້ຊື່ວ່າ ມີຜົນຜະລິດ ແລະ ລາຍໄດ້ຕໍ່ຫົວໜ່ວຍສູງສຸດ ຈາກການລ້ຽງໃນໜອງ ໄດ້ຢ່າງໜ້າແທ້ ພັດທະນາຂຶ້ນມາຈາກ ການລ້ຽງແບບດັ້ງເດີມ ທີ່ຕ້ອງໃຊ້ເວລາລ້ຽງ ນານເຖິງ 1 ປີ ເຫຼືອພຽງ 6 ເດືອນ.

ປາດູກທີ່ຕິດເຊື້ອພະຍາດ ເກີດຈາກເຊື້ອ ແບັດທິເຣຍ

I. ພະຍາດທີ່ມັກເກີດກັບປາດູກ

ປາດູກ ເປັນປາພື້ນເມືອງ ອາໄສຢູ່ໃນນ້ຳຈືດທົ່ວໄປ ໃນເຂດແຖບອາຊີອາຄະເນ ເປັນປາທີ່ຢູ່ໃນຕະກູນ **Claras** ລັກສະນະທົ່ວໄປ ບໍ່ມີເກັດ. ພະຍາດທີ່ພົບທົ່ວໄປ ໃນໜອງລ້ຽງປາດູກ ສ່ວນໃຫຍ່ມີສາຍເຫດມາຈາກ ແບັດທິເຣຍ ແລະ ພະຍາດ ບາງຄັ້ງ ຈະພົບພະຍາດ ທີ່ເກີດຈາກການຂາດແຮ່ທາດອາຫານ ຫຼື ວິຕາມິນບາງຊະນິດ. ພະຍາດ ທີ່ພົບສ່ວນຫຼາຍໄດ້ແກ່:

1. ພະຍາດທ້ອງບວມ

ສາຍເຫດຂອງພະຍາດນີ້ ເກີດຈາກການຕິດເຊື້ອແບັດທິເຣຍ ຊະນິດນຶ່ງ, ອາການລວມ ຂອງ ປາທີ່ເປັນພະຍາດນີ້ ມີ 2 ລັກສະນະ ຄື: ລັກສະນະ ທີ່ມີສາຍເຫດຈາກກະເພາະ ຫຼື ລຳໄສ້ ມີ ກົາຂຽວສ່ວນອີກລັກສະນະນຶ່ງ ມີເລືອດປົນນ້ຳເຫຼືອງໃນຊ່ອງທ້ອງ ເຮັດໃຫ້ປາເກີດອາການ ຕົກເລືອດ ຫຼື ມີອາການບວມ ບໍລິເວນທ້ອງ ມີບາດແຜເນົາເປັນບ່ອນ ຜິວໜັງ ແຕກເປັນບາດແຜ.

2. ພະຍາດກົກຄືຫູ ຫຼື ກົກຫູບວມ

ສາຍເຫດຂອງພະຍາດນີ້ ເກີດຈາກການຕິດເຊື້ອແບັດທິເຣຍ ມັກຈະພົບກັບລູກປາ ທີ່ນຳມາລ້ຽງ ໃນ 2-3 ວັນທຳອິດ.

3. ພະຍາດໂຕແຂງ ຫຼື ຊ້ອກ

ເກີດຂຶ້ນໄດ້ກັບປາດູກທຸກຂະໜາດ ແຕ່ສ່ວນຫຼາຍມັກຈະພົບກັບປາດູກ ທີ່ມີຂະໜາດໃຫຍ່ ສາຍເຫດແມ່ນເກີດຈາກ ພະຍາດໂຕກົມໃນລຳໄສ້ ແລະ ການຂາດອາຫານປະເພດວິຕາມິນ ບີ ແລະ ທາດແຄລຊຽມ.

4. ພະຍາດຄື ຫຼື ຫາງເປື້ອຍ

ສາຍເຫດ ແມ່ນເກີດຈາກພະຍາດກາຝາກພາຍນອກ ໄດ້ແກ່ ເທັບລະຄັງ ແລະ ປົງໃສ ຈະເກາະດູດເລືອດປາບໍລິເວນເທງືບ, ໜວດ, ຄີ ແລະ ຫາງ ອາການປາກເປື້ອຍ, ນວດຫູດກໍ່ເປັນສາຍເຫດດຽວກັນ.

5. ພະຍາດຫົວກະໄຫຼກລ້າວ

ສາຍເຫດ ເກີດຈາກການໃຫ້ອາຫານ ຈຳພວກໄປຼຕິນ ແກ່ປາດູກ ຫຼາຍເກີນໄປ ເຮັດໃຫ້ປາຕູ້ຍ ແລະ ມີໄຂມັນຫຼາຍ ຜິດປົກກະຕິ ຂາດການສົມດູນ ລະຫວ່າງການຈະເລີນເຕີບໂຕຂອງ ຊິ້ນ ແລະ ກະດູກ ຫຼື ເກີດຈາກປາດູກຂາດທາດແຄນຊຽມ ເຮັດໃຫ້ປາດູກມີເນື້ອຊິ້ນແຕກ ບໍລິເວນໃກ້ໆຂໍ້ຕໍ່ ຫຼື ຮອຍແຍກ ເທິງຫົວປາດູກ.

II. ການສັງເກດພະຍາດ ປາດູກ ແລະ ການປິ່ນປົວ

ຖ້າພົບວ່າ ປາມີອາການທ້ອງບວມ ມີນ້ຳເຫຼືອງ ໃນຊ່ອງທ້ອງ, ຕາໂປ, ບາດແຜແດງຊັບບວມ, ຕົກເລືອດໃນກ້າມຊິ້ນ ແລະ ໃນຊ່ອງທ້ອງ ຄວນໃຊ້ຢາປະຕິຊີວະນະ ຈຳພວກອອກຊິເຕຕາໄຊຄຣິນຫຼືເຕຕາໄຊຄຣິນປິ່ນປົວທັນທີເພາະເປັນຊະນິດອາການ ຂອງພະຍາດ ທີ່ເກີດຈາກການຕິດເຊື້ອ ແບັດທິເຣຍ.

ສ່ວນກໍລະນີທີ່ພົບວ່າ ປາມີອາການໜວດກູດ ຫາງຂາດ ລຳໂຕເປັນຜຸຍຂາວ ຫຼື ມີຈຸດຂາວ ຂະໜາດນ້ອຍໆ

ຕາມລຳໂຕ ແລະ ເທັງປ ກໍ່ຄວນເຂົ້າໃຈວ່າ ປາໄດ້ຮັບເຊື້ອພະຍາດ ຈາກພາຍນອກ ຄວນໃຊ້ຢາ ແລະ ສານເຄມີຈຳພວກ ໂຕຣຄູຟອນ, ຊັນເຕີເຣັກ ຫຼື ດິບເຕີເຣັກ ກຳຈັດ ເຊື້ອພະຍາດ ທັນທີທີ່ພົບອາການ ຫຼື ຖ້າພົບລັກສະນະອາການລວມ ທັງສອງໃນເວລາດຽວກັນ ຄວນຮັກສາຄວບຄູ່ກັນໄປ ໂດຍໃຊ້ຢາທັງສອງປະເພດ ພ້ອມກັນ.

III. ຂໍ້ແນະນຳ ການປ້ອງກັນພະຍາດທີ່ເກີດກັບປາດູກ

ການຕາຍຂອງປາດູກບາງຄັ້ງກໍ່ບໍ່ຈຳເປັນສະເໝີໄປ ວ່າ ຕ້ອງເກີດຈາກພະຍາດ ແຕ່ອາດເກີດຈາກສະພາບການ ລ້ຽງທີ່ບໍ່ເໝາະສົມ ເຮັດໃຫ້ປາອ່ອນແອຈົນມີເຊື້ອພະຍາດເຂົ້າສູ່ໂຕປາ ດັ່ງນັ້ນ ວິທີປ້ອງກັນບໍ່ໃຫ້ປາດູກເປັນພະຍາດ ຈະຕ້ອງເຮັດໃຫ້ປາແຂງແຮງ ຢູ່ສະເໝີ ໂດຍມີວິທີ ດັ່ງນີ້:

- ລະມັດລະວັງ ບໍ່ໃຫ້ນ້ຳໃນໜອງເນົ່າເສຍ ຫຼື ມີເສດອາຫານທັບຖິມຢູ່ໃນໜອງ ຄວນມີການຖ່າຍເໝົ້າອອກເລື້ອຍໆ.

- ລະມັດລະວັງ ໃນເລື່ອງ ການປ່ອຍປາລົງລ້ຽງໃນໜອງ ບໍ່ຄວນປ່ອຍປາ ໃຫ້ໜ້າແໜ້ນເກີນໄປ.
- ລະມັດລະວັງ ເລື່ອງພະຍາດກາຝາກ ພາຍນອກຂອງ ໂຕປາ ເຊັ່ນ: ເທັບລະຄັງ ແລະ ປິງໃສ ທີ່ເກາະຕາມໂຕປາ ຄວນໃຊ້ຟອມໂມລິນ ຫຼື ດິບເຕີເລັກໃສ່ລົງໃນນ້ຳ ທີ່ລ້ຽງປາ.
- ລະມັດລະວັງ ບໍ່ໃຫ້ປາດູກຂາດທາດອາຫານ ຫຼື ມີອາຫານ ບໍ່ພຽງພໍ ອາຫານທີ່ໃຊ້ເກືອ ຄວນບົດໃຫ້ລະອຽດ.
- ລະມັດລະວັງ ໃນເລື່ອງການກຽມໜອງ ໃນຂັ້ນທຳອິດ ກ່ອນປ່ອຍປາລົງລ້ຽງ ຈະເຮັດໃຫ້ນ້ຳໃນໜອງມີສະພາບເໝາະສົມ ແກ່ການອາໄສຂອງປາ ການກຽມໜອງທີ່ຖືກວິທີ ຈະເຮັດໃຫ້ການລ້ຽງປາ ໄດ້ຮັບຜົນດີຂຶ້ນ.

ການລ້ຽງໝູຊຸມຊົວະພາບ

ໂດຍ: ສົມເພັດ ຄຳພາ ໂຄງການພັດທະນາ ຊົນນະບົດ 4 ເມືອງໃຕ້ ແຂວງໄຊຍະບູລີ, ຮຽບຮຽງ ໂດຍ: ໄກສອນ ສີທາຈັກ, ສູນຂໍ້ມູນຂ່າວສານ

ຕໍ່ຈາກສະບັບທີ 96

8.5 ການປ້ອງກັນ ແລະ ປິ່ນປົວ

• ການປ້ອງກັນ

ການສັກຢາປ້ອງກັນໃຫ້ແມ່ໝູ ກ່ອນເກີດ (ສະເພາະຢູ່ລາວ ບໍ່ມີຢາວັກຊີນ) ການຈັດການ ເຊັ່ນ: ການຮັກສາຄວາມສະອາດບໍລິເວນຄອກ, ການລະບາຍອາກາດ ໃຫ້ໄດ້ດີ, ພື້ນຄອກ ຕ້ອງໃຫ້ແຫ້ງດີ ໂດຍສະເພາະ ຄອກເກີດ, ໃຫ້ອາຫານແມ່ໝູລ້ຽງລູກປົກກະຕິ, ມີ Protein ທີ່ເໝາະສົມ, ອຸນຫະພູມໃນຄອກຕ້ອງໃຫ້ພໍດີ ບໍ່ຮ້ອນເກີນໄປ, ບໍ່ໜາວເກີນໄປ ແລະ ຫຼີກລ້ຽງ ບໍ່ໃຫ້ແມ່ໝູ ມີຄວາມຄຽດ.

• ການປິ່ນປົວ

ການປິ່ນປົວ ມັກຈະໃຊ້ຢາຕ້ານເຊື້ອທົ່ວໆໄປ ແຕ່ບັນຫາຂອງພະຍາດນີ້ ບາງເທື່ອປົວບໍ່ທັນ ໝູນ້ອຍຕາຍກ່ອນ ແລະ ບັນຫານຶ່ງ ທີ່ສຳຄັນ ພະຍາດນີ້ ມັກດີຕໍ່ຢາຕ້ານເຊື້ອເຮັດໃຫ້ການປິ່ນປົວຍາວນານ ເພີ່ມຄ່າໃຊ້ຈ່າຍສູງຕື່ມອີກ

ຍ້ອນພະຍາດດັ່ງກ່າວ ທົນຕໍ່ຢາຕ້ານເຊື້ອ ຈຶ່ງຕ້ອງມີການສັບປ່ຽນຢາ ໃນເວລາໃຊ້ຫຼາຍຊະນິດ, ຢາທີ່ໃຊ້ໄດ້ຜົນ ຈຳພວກ ຢາປ້ຳປາກ Octacinen 1%, Enrofloxacin 10%, ຢາຈຳພວກ Neo mycine, Gentamycine, Ampiciline ອີຣີໂທໄມຊິນ, Triprim, Tylosin Oxytetracyclin, Chlorlamphenicol. ຈຳພວກຢາກິນ Sulfa, Losin - S. ໃຊ້ປະສົມກັບອາຫານ ໃຫ້ໝູທີ່ອອກນົມໃໝ່ ກິນຕິດຕໍ່ກັນ 3-4 ອາທິດ.

IX. ການປ້ອງກັນ, ການຮັກສາສຸຂະພາບ

9.1 ການປ້ອງກັນ

ການປ້ອງກັນ ຖືວ່າເປັນຂອດສຳຄັນ ສຳລັບການລ້ຽງສັດ ເພື່ອຫຼີກລ້ຽງບັນຫາ ການຕິດເຊື້ອພະຍາດຕ່າງໆ ເຂົ້າສູ່ສະຖານທີ່ລ້ຽງໝູ. ວິທີທີ່ງ່າຍ ຄື: ການທຳຄວາມສະ ອາດ ຫຼື ການອານາໄມບໍລິເວນຄອກ, ບໍ່ໃຫ້ພື້ນຄອກຊຸ່ມຊື່ນ ຈົນເກີນໄປ, ແຍກສັດເຈັບປິ່ນປົວຕ່າງຫາກ, ຮັກສາຄຸນນະພາບອາຫານບໍ່ໃຫ້ບູດເນົ່າ, ຕົກໂມະ (ມີເຊື້ອລາ) ແລະ ວິທີທີ່ໄດ້ຮັບຜົນດີ ຄື: ການສັກຢາວັກຊີນ (Vaccination) ເມື່ອໝູອາຍຸ 45-50 ວັນ, ໝູອາຍຸ 3 ເດືອນ ສັກຕື່ມເທື່ອນຶ່ງ ແລະ ຖ່າຍພະຍາດກາຝາກ ພາຍໃນ ພາຍນອກ. ຖ້າຫາກການປ້ອງກັນໄດ້ດີ ຈະຫຼຸດຜ່ອນການໃຊ້ຈ່າຍ ຫຼື ການໃຊ້ຈ່າຍໃນການປິ່ນປົວ.

• Ivermace

ເປັນການຂ້າແມ່ທ້ອງ (ກາຝາກ) ທັງພາຍໃນ ແລະ ພາຍນອກ ເວລາຢາອອກລົດ ເຮັດໃຫ້ກາຝາກເປັນອຳມະ ພາດ ຕາຍໃນທີ່ສຸດ ໄດ້ຂະໜາດ ວິທີການໃຊ້ ຫ້າມໃຊ້ສັກເຂົ້າກ້າມ ຊິ້ນ, ເສັ້ນເລືອດສັກເຂົ້າຜິວໜັງ ນ້ຳໜັກສັດຕ່ຳກວ່າ 17 ກລ ໃຊ້ຢາ 0.5 ຊີຊີ, ນ້ຳໜັກສັດ 17 - 33 ກລ ໃຊ້ຢາ 1 ຊີຊີ, ນ້ຳໜັກ 34-50 ກລ 1.5-2 ຊີຊີ, ນ້ຳໜັກ 60-100 ກລ ໃຊ້ ຢາ 3-4 ຊີຊີ. ທາດເຫຼັກ Iron: ປ້ອງກັນພະຍາດເລືອດຈາງ ຂອງ ສັດນ້ອຍ ຊ່ວຍໃຫ້ກະຕຸ້ນ ສ້າງເມັດເລືອດແດງ ຂອງສັດ ນ້ອຍ ໃນໄລຍະດູດນົມ ນຳໃຊ້ໄລຍະໝູ່ນ້ອຍ ອາຍຸໄດ້ 3-7 ວັນ ສັກເຂົ້າກ້າມຊິ້ນ 1 ຊີຊີ/ໂຕ.

9.2 ການຮັກສາສຸຂະພາບສັດ

ໝາຍເຖິງການຊ່ວຍເຮັດໃຫ້ໝູ ມີສຸຂະພາບດີ, ມີ ຄວາມທົນທານຕໍ່ພະຍາດ ຕອບແທນຜົນຜະລິດສູງ ສະນັ້ນ ຕ້ອງພົ້ນກວດກາສຸຂະພາບ ເປັນປະຈຳ ຕິດຕາມເບິ່ງອາການ ພິດຕິກຳ ຂອງ ໝູ ແລະ ຊິ້ນ້ຳໜັກ ເປັນປະຈຳ.

9.3 ການປິ່ນປົວ

ການນຳໃຊ້ຢາຕ້ານເຊື້ອ ກ່ອນຈະນຳໃຊ້ຕ້ອງສຶກສາ ອ່ານສະຫຼາກ, ຄຳແນະນຳ ຂອງ ການນຳໃຊ້ໃຫ້ລະອຽດກ່ອນ ສັບພະຄຸນ ຂອງຢາ, ການອອກລົດ, Dose. ເມື່ອໝູມີອາການ ຜິດປົກກະຕິ ບໍ່ກິນອາຫານ, ຊິມເສົ້າ, ເຈັບຂໍ້ຂາ ຢາຕ້ານເຊື້ອ (Antibiotics) ທີ່ເຄີຍໃຊ້ມີ: TriPrim, Shotapen, Penomycin, Catosal, Tylosin, Penicilin, Steptomycin, Oxytetracyclin, Oxycilin, Dexon-A, Chlorphen, Chlorlamphenicol, VitaminAD3E, ຈຳພວກຢາປ້າປາກໝູ່ນ້ອຍ (ໝູ່ນ້ອຍຂີ້ໄຫຼ) Octacin-en 10%, Enroflox-cacin 1% ສັບພະຄຸນຢາແຕ່ ລະຊະນິດ ມີດັ່ງນີ້:

Triprim: ເປັນຢາຕ້ານເຊື້ອ ມີຜົນອອກລົດໄດ້ດີກັບ ເຊື້ອ Bacteria ທີ່ຈັບກຳມບວກ (+) ແລະ ຈັບກຳມລົບ (-) ຂອງ ລະບົບທາງເດີນອາຫານ, ລະບົບຫາຍໃຈ. ປະລິ ມານຂະໜາດ ການນຳໃຊ້ ສັດນ້ອຍ ງົວ, ຄວາຍນ້ອຍ 1 ຊີຊີ/kg ນ້ຳໜັກສັດ, ໝູ, ແກະ, ແບ້ນ້ອຍ 0.5 ຊີຊີ/10kg ນ້ຳໜັກສັດໃຫຍ່ ງົວ, ຄວາຍ 5-10 ຊີຊີ/100kg ນ້ຳໜັກສັດ, ໝູ, ແກະ, ແບ້ 2-5 ຊີຊີ/30kg ນ້ຳໜັກສັດ.

Shotapen: ເປັນຢາຕ້ານເຊື້ອ ວົງກວ້າງ ມີສັບພະຄຸນ ທີ່ອອກລົດໄດ້ດີ ກັບເຊື້ອ Bacteria ທັງກຳມບວກ (+)

ແລະ ກຳມລົບ (-) ຂອງ ລະບົບຕ່າງໆ ເຊັ່ນ: ລະບົບທາງ ເດີນອາຫານ, ລະບົບຫາຍໃຈ, ລະບົບສືບພັນ, ຕ້ານການອັກ ເສບກ້າມເນື້ອ, ຂໍ້ກະດູກ, ການຊິມເຊື້ອ, ບາດແຜພາຍໃນ ແລະ ພາຍນອກ, ເຕົ້ານົມອັກເສບ, ປອດບວມ, ມິດລູກອັກເສບ. ປະລິມານຂະໜາດ ການນຳໃຊ້ ງົວ, ຄວາຍ, ໝູ, ແບ້ ນ້ອຍ ສັກກ້າມຊິ້ນ ຫຼື ໃຕ້ຜິວໜັງ 1-2 ຊີຊີ/ນ້ຳໜັກສັດ 25 kg, ງົວ, ຄວາຍ, ແບ້ ໃຫຍ່ 5-10 ຊີຊີ/ນ້ຳໜັກສັດ 100 kg.

Penomycin, Peniciline, Steptomycin: ເປັນຢາ ຕ້ານເຊື້ອວົງກວ້າງ ມີສັບພະຄຸນທີ່ອອກລົດໄດ້ດີ ກັບເຊື້ອ Bacteria ທັງກຳມບວກ (+) ແລະ ກຳມລົບ (-) ຂອງ ລະ ບົບຕ່າງໆ ເຊັ່ນ: ລະບົບທາງເດີນອາຫານ, ລະບົບສືບພັນ, ຕ້ານການອັກເສບກ້າມຊິ້ນ, ຂໍ້ກະດູກ, ການຊິມເຊື້ອ, ບາດ ແຜພາຍໃນ ແລະ ພາຍນອກ ບາດແຜ ເກີດຈາກການຜ່າຕັດ, ບາດແຜເກີດຈາກ ການກະທົບກະແທກ ປະລິມານ ຂະໜາດ ຂອງ ການນຳໃຊ້ສັດນ້ອຍ ງົວ, ຄວາຍ, ໝູ, ແບ້ ນ້ອຍ 0.5 -1 ຊີຊີ/ນ້ຳໜັກສັດ 10 kg ງົວ, ຄວາຍ, ໝູ, ແບ້ ໃຫຍ່ 5-10 ຊີຊີ/ ນ້ຳໜັກສັດ 100 kg.

Catosal: ເປັນຢາ ເພື່ອກະຕຸ້ນລະບົບເມຕາໂບລິດ ຊິມ (Metabolism) ເນື່ອງຈາກສັດ ຂາດອາຫານ, ອ່ອນເພຍ, ສັດເກີດລູກໃໝ່ບໍ່ມີນ້ຳນົມ, ຜິດປົກກະຕິທາງລະບົບສືບພັນ, ສັດຈ່ອຍຜອມ ເລືອດຈາງ. ປະລິມານຂະໜາດ ການນຳໃຊ້ ງົວ, ຄວາຍ, ມ້າ ນ້ອຍ 1 ຊີຊີ/ນ້ຳໜັກສັດ 10 kg. ງົວ, ຄວາຍ, ມ້າ ໃຫຍ່ 5-15 ຊີຊີ/ນ້ຳໜັກສັດ 100 kg. ໝູ, ແບ້ນ້ອຍ 0.5 -1 ຊີຊີ/ນ້ຳໜັກສັດ 10 kg ໝູ, ແບ້ ໃຫຍ່ 5-10 ຊີຊີ/ນ້ຳໜັກສັດ 50 kg ສັກເຂົ້າເສັ້ນເລືອດ, ກ້າມຊິ້ນ.

Tylosin: ເປັນຢາ ທີ່ມີສັບພະຄຸນອອກລົດໄດ້ດີ ກັບ ເຊື້ອ Bacteria ທີ່ຕິດເຊື້ອທາງເດີນ ລະບົບອາຫານ, ລະບົບ ຫາຍໃຈ, ລະບົບສືບພັນ, ພະຍາດຜິວດັງອັກເສບ, ພະຍາດ ຖອກທ້ອງ ຫຼື ຂີ້ໄຫຼ ເນື່ອງຈາກ ອາຫານປົນເປື້ອນ ມີເຊື້ອ ພະຍາດ. ຂະໜາດ ວິທີນຳໃຊ້ ສັກກ້າມຊິ້ນ 0.5 -1 ຊີຊີ/5-10 kg ນ້ຳໜັກສັດ.

Oxytetracyclin, Oxycilin: ເປັນຢາອອກລົດ ໄດ້ ດີກັບເຊື້ອ Bacteria ກຳມບວກ ແລະ ກຳມລົບ ຮັກສາເຊື້ອ ພະຍາດໃນລະບົບທາງເດີນອາຫານ ຂອງ ສັດໃຫຍ່, ສັກປົກ ພະຍາດລຳໄສ້ ອັກເສບ, ພະຍາດ ເກີດຈາກເຊື້ອ ແຊນໂມ ເນລາ, ພະຍາດປອດ ອັກເສບ, ໃຊ້ປົວພະຍາດ ເຕົ້ານົມ

ຍັງມີຕໍ່ສະບັບໜ້າ

ພະຍາດໝາກເນົ່າ ຫຼື ແອນແທກໂນດສ໌ ຂອງ ໝາກເຜັດ

ໂດຍ: ບຸນເພັງ ສີທອມຈັນ, ສູນຄົ້ນຄວ້າພືດຜັກ ແລະ ໄມ້ໃຫ້ໝາກ

ຊື່ສາມັນ Anthracnose: ຊື່ວິທະຍາສາດ: Colletorichum ssp.

ສາຍເຫດ: ພະຍາດແອນແທກໂນດສ໌ ຂອງໝາກເຜັດ ເກີດຈາກເຊື້ອເຫັດ 3 ຊະນິດດ້ວຍກັນ ຄື:

1. **Colletorichum piperatum:** ພາໃຫ້ເກີດບາດແຜເປັນວົງກົມ ຫຼື ວົງວິຣູບໄຂ່ ແລະ ບາດແຜມີສີບໍ່ຄ່ອຍດຳຫຼາຍ.
2. **Colletorichum capsici:** ບາດແຜຈະຂະຫຍາຍກວ້າງອອກ ບໍ່ມີຂອບເຂດຈຳກັດ ອາດເຮັດໃຫ້ບາດແຜ ມີຮູບຮ່າງເປັນວົງກົມ ຫຼື ຮູບໄຂ່ ມີຂະໜາດຂອງບາດແຜ ກວ້າງອອກຕື່ມ.
3. **Colletorichum gloeosporioides:** ຈະມີລັກສະນະອາການ ຄ້າຍຄືກັບບາດແຜເຊື້ອເຫັດ ທຳອິດແຕກຕ່າງກັນ ແຕ່ບໍ່ມີເສັ້ນໄຍສີດຳສັ້ນໆ ທີ່ອອກມາໜ້າບາດແຜ.

ຄວາມສຳຄັນຂອງພະຍາດ: ປະຊາຊົນລາວ ມີມູນເຊື້ອເຄີຍປູກໝາກເຜັດ ມາເປັນເວລາດົນນານ ແຕ່ການປູກໃນລະດູຝົນ ແມ່ນພົບບັນຫາການທຳລາຍ ຂອງ ພະຍາດໝາກເນົ່າ ເຊິ່ງສ້າງຄວາມເສຍຫາຍ ໃຫ້ແກ່ຜົນຜະລິດ ຂອງ ຊາວສວນ, ຜົນຜະລິດຫຼຸດລົງ, ຜົນຜະລິດຂາຍບໍ່ໄດ້ ແລະ ລາຄາຕົກຕໍ່າ.

ການແຕ່ລະບາດ: ພະຍາດໝາກເນົ່າ ຫຼື ແອນແທກໂນດສ໌ ຈະລະບາດຫຼາຍ ໃນໄລຍະທີ່ໝາກເຜັດ ກຳລັງຈະເລີນເຕີບໂຕ ໝາກຂອງມັນຈະມີບາດແຜໃຫຍ່ ຫຼື ອາດຈະເນົ່າກ່ອນການເກັບກ່ຽວ ເຮັດໃຫ້ໝາກບ່ຽງາມ. ການທຳລາຍຂອງພະຍາດນີ້ ໃນແຕ່ລະທ້ອງຖິ່ນ ຈະມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນຂຶ້ນຢູ່ກັບ ສະພາບແວດລ້ອມ ເຊັ່ນ: ພື້ນທີ່ ທີ່ມີຄວາມຊຸ່ມສູງ, ມີຝົນຕົກຫຼາຍ ຖ້າຫາກພື້ນທີ່ດັ່ງກ່າວ ເກີດພະຍາດນີ້ແລ້ວ ການລະບາດຂອງພະຍາດ ກໍ່ຍິ່ງໄວວາ ແລະ ກວ້າງຂວາງເພີ່ມຂຶ້ນ, ຖ້າຫາກລະບາດກັບໝາກເຜັດຊື່ຟ້າ ຈະໄວກວ່າໝາກເຜັດຊື່ໜູ. ພະຍາດນີ້ ສາມາດຕິດໄປກັບເມັດພັນໄດ້ສະນັ້ນ ບໍ່ຄວນນຳເອົາໝາກເຜັດ ທີ່ເປັນພະຍາດນີ້ ໄປເຮັດແນວພັນ.

ລັກສະນະອາການ: ພະຍາດແອນແທກໂນດສ໌ ຂອງ ໝາກເຜັດ ຈະເຫັນໄດ້ຢ່າງຊັດເຈນ ຢູ່ໝາກທີ່ກຳລັງສູກ ຫາ ສູກດີ. ໝາກເຜັດທີ່ຍັງອ່ອນ ບໍ່ຄ່ອຍເກີດພະຍາດດັ່ງກ່າວນີ້. ໄລຍະທີ່ໝາກເຜັດຕິດພະຍາດໄດ້ໄວ ແມ່ນໃນຊ່ວງໝາກເຜັດຈະເລີນເຕີບໂຕເຕັມທີ່ຫຼືກ່ອນຜົນຜະລິດຈະປ່ຽນສີຈາກຂຽວເປັນແດງ. ອາການເບື້ອງຕົ້ນ ຈະເປັນວົງກົມຊຳສີນ້ຳຕານ ບາດແຜຈະເປັນປຸ່ມເລິກລົງ ຈາກລະດັບເດີມເລັກໜ້ອຍ ຈຸດຊຳສີນ້ຳຕານນີ້ ຈະຄ່ອຍໆເປັນວົງກົມຮູບໄຂ່ ກວ້າງອອກ ແລ້ວຂະຫຍາຍເປັນວົງກົມສີດຳ ຊ້ອນກັນເປັນຊັ້ນໆ ເຊິ່ງພາຍໃນ ບັນຈຸສະບັ (spore) ຂອງເຊື້ອເຫັດ. ຂະໜາດຂອງບາດແຜແມ່ນແຕກຕ່າງກັນ ເພາະວ່າ ມັນເກີດຈາກເຊື້ອເຫັດທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ຢ່າງໜ້ອຍ ເຖິງ 2 ຊະນິດ. ຖ້າຫາກມີບາດແຜໃຫຍ່ ກໍ່ຈະເຮັດໃຫ້ໝາກເຜັດນັ້ນເນົ່າ ຫຼືນກ່ອນຈະສູກແກ່ ເວລານຳໄປຕາກແດດ ກໍ່ຈະເນົ່າອີກ ເວລາເກັບຮັກສາ ກໍ່ຈະເຮັດໃຫ້ໝາກເຜັດເສຍຫາຍໝົດ.

ການປ້ອງກັນ ແລະ ກຳຈັດ: ເລືອກເອົາເມັດພັນທີ່ບໍ່ເປັນພະຍາດ ດັ່ງກ່າວ ມາປູກ. ກ່ອນຈະປູກນຳເມັດພັນມາລ້າງດ້ວຍນ້ຳສະອາດ, ນ້ຳອຸ່ນ 50 ອົງສາ ປະມານ 30 ນາທີ, ໃຊ້ພັນ ຕ້ານທານຕໍ່ພະຍາດ ເຊັ່ນ: ໝາກເຜັດເຫຼືອງ ແລະ ໝາກເຜັດ ຍວກ ບາງແນວພັນ, ບໍ່ຄວນປູກໝາກເຜັດບ່ອນທີ່ເກີດພະຍາດນີ້ມາກ່ອນ, ຂ້າເຊື້ອໃນດິນກ່ອນປູກໝາກເຜັດ. ເຄືອບ ເມັດພັນດ້ວຍສານໄດເທັນເອັມ 45% ຊະນິດສີແດງ ອັດຕາ 20 ກຼາມ/ແນວພັນ 1 ກິໂລກຼາມ ເພື່ອທຳລາຍເຊື້ອເຫັດທີ່ອາດຕິດມາກັບເມັດພັນ ແລະ ກຳຈັດດ້ວຍສານເຄມີ ຂ້າເຊື້ອເຫັດ ເຊັ່ນ: ເດໂຣຊານ, ເບນເລດ 75 ຊີຊີ, ໄຊເນບ ອັດຕາ 20-30 ກຼາມ/ນ້ຳ 20 ລິດ ແລະ ອື່ນໆ.

ໜ່ວຍຊາວໜຸ່ມ ສູນຄົ້ນຄວ້າ ກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ພາກເໜືອ ຈັດການແຂ່ງຂັນກິລາ

ໂດຍ: ສິຈັນ ຈັນດີພິດ, ສູນຄົ້ນຄວ້າ ກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ພາກເໜືອ,

ໃນຕອນປ່າຍ ຂອງ ວັນທີ 24 ກໍລະກົດ 2009 ໜ່ວຍຊາວໜຸ່ມ ສູນຄົ້ນຄວ້າ ກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ພາກເໜືອ ໄດ້ຈັດໃຫ້ມີການແຂ່ງຂັນກິລາ ເປັຕັ້ງ ຂຶ້ນ ໂດຍມີຈຸດປະສົງເພື່ອສ້າງຂະບວນການ ຕ້ອນຮັບກອງປະຊຸມໃຫຍ່ ຂອງ ໜ່ວຍຊາວໜຸ່ມສູນຄົ້ນຄວ້າ ກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ພາກເໜືອ ທີ່ຈະໄຂຂຶ້ນ ໃນຕໍ່ໜ້າ ແລະ ຕ້ອນຮັບ ວັນສ້າງຕັ້ງ ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າ ກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ແຫ່ງຊາດ ຄົບຮອບ 10 ປີ.

ເຂົ້າຮ່ວມການແຂ່ງຂັນ ຄັ້ງນີ້ ປະກອບມີ ທີມຊາຍ 8 ທີມ ແລະ ທີມຍິງ 8 ທີມ ເຊິ່ງມາຈາກໜ່ວຍງານບໍລິຫານ, ໜ່ວຍງານຄົ້ນຄວ້າ ຊັບພະຍາກອນທີ່ດິນ ກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້, ໜ່ວຍງານຄົ້ນຄວ້ານະໂຍບາຍ ແລະ ຊຸກຍູ້ການຜະລິດ,

ໜ່ວຍງານຄົ້ນຄວ້າ ລະບົບການຜະລິດ ກະສິກຳ, ສະຖານີຄົ້ນຄວ້າ ກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ທົ່ງຄັ້ງ ແລະ ທີມນັກສຶກສາຝຶກງານ.

ຜົນການແຂ່ງຂັນ ປະກົດວ່າ: ຊະນະເລີດ ເພດຊາຍ ໄດ້ແກ່ ທີມສະຖານີ ຄົ້ນຄວ້າ ກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ທົ່ງຄັ້ງ ໄດ້ຮັບຂັນເງິນ 1 ໜ່ວຍ ນ້ຳໜັກ 0.5 ກິໂລ ແລະ ເງິນສົດ 100,000 ກີບ. ຊະນະເລີດ ເພດຍິງ ໄດ້ແກ່ ທີມໜ່ວຍງານຄົ້ນຄວ້າຊັບພະຍາກອນທີ່ດິນກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ໄດ້ຮັບຂັນເງິນ 1 ໜ່ວຍ ນ້ຳໜັກ 0.5 ກິໂລ ແລະ ເງິນສົດ 100,000 ກີບ. ນອກຈາກການແຂ່ງຂັນກິລາແລ້ວ ຍັງເຮັດໃຫ້ ພະນັກງານ ວິຊາການ ພາຍໃນສູນຄົ້ນຄວ້າ ກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ພາກເໜືອ ໄດ້ມີການແລກປ່ຽນບົດຮຽນ ທາງດ້ານວິຊາການ ແລະ ຄວາມສາມັກຄີ ນຳອີກ.

ປະກາດ

ສູນຄົ້ນຄວ້າປ່າໄມ້ ມີເບ້ຍໄມ້
ຫຼາຍຊະນິດ.

ສົນໃຈ ເຊິນຕິດຕໍ່ ທີ່ສູນຄົ້ນຄວ້າ
ປ່າໄມ້ ນ້ຳຊວງ ທຸກວັນ ຫຼື
ຕິດຕໍ່ໂດຍກົງ ທາງໂທລະສັບ:
4803110, 6257799,
5514661 ໄດ້ທຸກເວລາ.

ລ/ດ	ຊື່ເບ້ຍໄມ້	ລາຄາ / ກີບ	ຫົວໜ່ວຍ / ເບ້ຍ
1	ໄມ້ເກດສະໜາ	800	1
2	ໄມ້ດູ່	600	1
3	ໄມ້ສັກ	600	1
4	ໄມ້ແຕ້ຂ່າ	600	1
5	ໄມ້ແຄນເຮືອ	600	1
6	ໄມ້ຂະຍອມ	600	1
7	ໄມ້ກັນຖິນເທພາ	500	1
8	ຫວາຍແຍ້	500	1